

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 34
február 2024
cena 1,90 eura

2

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Osamelosť v cudzine je veľmi ťažká

NÁŠ ROZHOVOR

Je málo pravdepodobné, aby niekto dvakrát emigroval z vlasti ako Karol POLANSKÝ. Narodil sa v roku 1958 ako prvé dieťa známeho katolíckeho disidenta Ivana Polanského. Otcov odpor voči komunizmu ani tak nepramenil z náboženského presvedčenia, ako skôr z politiky. Keď zomieral Karolov starý otec, svojmu synovi povedal - s komunistami v žiadnom prípade, daj si pokoj s nimi, lebo skončíš zle. Pričom sám bol komunistom, dokonca jedným z jej spoluzakladateľov. O období vrcholiaceho komunistického režimu a o rokoch prežitých v cudzine sa zhovárame s Karolom Polanským.

● Otec zakladal kresťanské spoločenstvá, bol jedným z najčínorodejších aktivistov tzv. podzemnej cirkvi. Takže ste sa narodili do veľmi kresťansky založenej rodiny?

Karol Polanský

Foto Eva Zelenayová

Nemôžem povedať, že až tak do veľmi kresťanskej. Z matkinej strany áno, tam sa to prejavovalo až bigotne, ale z otcovej nie. Veď jeho otec bol komunist, dokonca patril medzi spoluzakladateľov komunistickej strany. Niekedy spomenul Turecko, kde asi strávil nejaký čas. Tadiaľ prechá-

dzala veľká časť Rusov do emigrácie po revolúcii. Tak si to pamätám z rozprávania od môjho otca. Takže otec nebol nábožensky vychovávaný. Študoval v Banskej Štiavnici na chemickej priemyslovke, kde sa zoznámil s mojou mamou.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle	Ján Litecký Šveda	
	Đurica - symbol zmeny	2
	Spýtali sme sa	
	Ing. Rastislava Kalafuta	3
Dve percentá z daní	3	

Eva Zelenayová	
Postavme sa proti zlu	3
Anna Hromjáčková	
Spomíname na Jána Chryzostoma kardinála Korca	4

Juraj Vrábel	
Nesmieme pripustiť beznádej	5
Ján Košíar	
Milan S. Đurica vo večnosti	8

Marián Tkáč	
Slovenskí trpitelia varujú	9
Ivan A. Petranský	
K výročiu februára 1948	12

M. S. Ďurica – symbol zmeny, ktorá nenastala

Medzi udalosťami a všetkým tým, čo nás po novembri 1989 napĺňalo radosťou, bolo aj to, že do svojej vlasti sa mohli vrátiť aj umelci, spisovatelia a učitelia, od ktorých sme všetci očakávali, ako prekypria zatuchnutú pôdu bolševického paumenia a pavydy, hlavne filozofickej a historickej. Koniec komunizmu vyvolal u všetkých takú eufóriu, že veľmi dlho sme neboli schopní postrehnúť, že všetko bola iba šikovne zrežovaná komunistická inscenácia a že za všetky dôležité nitky aj naďalej potažovali bolševici. Dá sa povedať, že práve naša naivná radosť im umožnila posadiť sa do všetkých kresiel rovnako pevne, ako v nich sedeli pred prevratom. Akurát že to malo trochu iné formy a inú rétoriku.

Medzi také priam symbolické osobnosti, ktoré sme tu s veľkým nadšením očakávali, patril profesor Milan S. Ďurica. Zo začiatku sa mu aj ušli nejaké uznania, či vymenovania, napr. za experta Komisie historikov, ale najmä v masmédiách bolo vidno, že nejaké veľké nadšenie nad jeho prítomnosťou tu nepanuje. A to v prvých rokoch bola jeho prítomnosť len taká striedavá, keď časť roka pobýval aj v Taliansku. Označenie „ľudácky“ historik bolo bežné, no ešte nie najhoršie, pretože v „demokratickej“ tlači ste sa mohli veľmi často stretnúť so znevažujúcimi charakteristikami typu „quasi historik“, „insitný historik“ alebo len „historik“ v úvodzovkách. Tu už muselo pomaly dochádzať každému, čo to tu máme za demokraciu a kto jej vládne, keď človek, ktorý dostane jedno z najvyšších možných štátnych vyznamenaní v demokratickom Taliansku, je naopak v štáte, ktorý práve na zelenej lúke zapálené buduje demokraciu, takmer persona non grata. Jednoducho to nesedelo, nemalo to žiadnu logiku, najmä v čase, keď sme takmer denne čítali či počúvali od našich všesvetových novinárov, ako sa máme učiť od vyspelých demokracií. Pričom históriu nám naďalej vykladali staré, osvedčené marxistické kádre, ako je to nakoniec dodnes. Nenávistné útoky dosiahli svoj vrchol, keď M. S. Ďurica vydal v roku 1995 chronologický prehľad slovenských dejín. To sa súdruhovia depejsíci zo „Slovenskej“ akadémie vied už neudržali a – paradoxne – v jednom neartikulovanom žlčovitom útoku ukázali verejnosti celú svoju nevzdelanosť a nekultúrnosť. Ako na dlani. Ak niekto chce vedieť, na akej „vedeckej“ úrovni pracujú oficiálni a zaslúžilí slovenskí historici, mal by si povinne prečítať Ďuricovu odpoveď týmto súdruhom „Priblížiť sa pravde“. Navyše pre každého, kto má rád polemickejšiu literatúru, je to priam pôžitok. Upozorňujem, že bez akýchkoľvek expresívnych výrazov či silných prívlastkov, knižička má pokojný rytmus, ba až určité pochopenie pre ľudskú slabosť. Keď si európsky vzdelanec zoberie na mušku bolševických dogmatikov, ani to ináč dopadnúť nemôže. Akurát človek potom trochu zosmutnie, keď si uvedomí, že médiá u nás sú okupované práve týmito nedoukami. Preto aspoň jeden veselý detail z tejto kauzy: keď Ďurica písal o snahách pripojiť

Moravské Slovensko k I. SR, naši súdruhovia to označili ako nedoložený výmysel. No čo čert nechcel, doslova za pár dní po publikovaní Ďuricovho stanoviska vyšla kniha českého historika Františka Mezihořáka „Hry o Moravu“, ktorá celá spočíva na skutočnosti, že také snahy tu boli a dosť intenzívne. Nuž, veselé na tom je to, že veľmi dobre si pamätáme, ako systém riadený z Prahy fungoval, že u nás v určitých spoločenských vedách mohli robiť kariéru len čechoslovakisti, čoho príkladom sú aj naši verní súdruhovia, autori stanoviska. A práve z českej strany príde taký „podraz“! No neporazilo by vás?

Ale napriek nepriazni – v súčasnosti už celej politickej špičky – profesor Ďurica usilovne pracoval a okrem iných dôležitých kníh jeho Dejiny Slovenska a Slovákov vyšli už v šiestom (ako vždy doplnenom) vydaní. Škoda, že som si nezapamätal meno toho lúmena, ktorý niekedy koncom 90. rokov nariekal, že Ďuricove dejiny už vôbec tým že vyšli, napáchali také škody, že sa už nedajú odčiniť. Veru, súdruženko ani sám nevedel, ako trafil klince po hlavičke! Akurát, že pre minimálne 80 percent národa tu nejde o nenapraviteľné škody, ale o neoddiskutovateľný prínos, o ktorý sa profesor Ďurica zaslúžil. A možno práve aj na základe takýchto kníh tu po čase príde k tým zmenám, na ktoré dodnes čaká

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

P.S.: Keď som si sebakriticky prečítal za sebou predošlé riadky, až vtedy mi došlo, že to boli vlastne iba také pubertálne dozvuky mladých liet, keď človek ešte nedokáže poriadne rozlišovať. Ba čo vravím rozlišovať – keď človek ešte nevie nič! Pretože až teraz, vyše 30 rokov po prevrate, sa začíname dozvedať tú pravú pravdu. Ona je síce ľavá, ale vlastne je pravá. Stačí si zalistovať v nejakom súčasnom pokrokovom časopise, kde vzdelaní súdruhovia nám nezištne otvárajú oči. Niektorí dokonca prednášajú na vysokých školách. Ale aj internetom už v poslednom čase chodí dostatok závažných článkov, ktoré nám ukazujú, ako sme sa v roku 1989 hromadne mylili, a že tá pravá demokracia bola vlastne tá ľudová, ktorú nám sem doviezli dvaja zlatí demokrati a humanisti, Stalin s Benešom. Aj ako ju postupne zdokonaľovali. A nielen demokraciu, ale aj ekonomiku sme mali najlepšiu na svete! Vedecky najpodloženejšiu! A Nemcov, Rakúšanov či Holanďanov, pokojne môžeme povedať že celý Západ, zachránilo od chodenia s holým zadkom výlučne to, že zlí kapitalisti nám rozkradli tú super ekonomiku a všetko odviezli. A akým tempom vedeli rabovať, to môžeme dosvedčiť aj osobne, veď len zhruba pol roka po začiatku rabovačky som bol toľ vo Viedni a už tam boli plné obchody, nové autá, všetky domy zreštaurované, ale aj postavené celkom nové stavby. A nebyť toho, že tú prosperujúcu ekonomiku takto rozkradli, v takom nehostinnom Dánsku alebo Nórsku by už určite začínali prepukať aj hladomor...

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVS] ● **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová ● **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Bruno Čanády, Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón:** 02-5263 8156 ● **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk ● **webová stránka:** www.pv-zpko.sk ● **IČO:** 00679879 ● **Cena jedného výtlačku: 1,90 EURA** ● **Predplatné 20 EUR**/kalendárny rok ● **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 ● **EV:** 3851/09 ● **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadané rukopisy nevraciamy** ● **ISSN:** 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

SPÝTALI SME SA

Ing. Rastislava Kalafuta

● Ako sa vám žije dnes?

V dnešnej veľmi pohnutej a na Slovensku až chaotickej dobe, keď sa do čela vedenia našej spoločnosti dostalo dosť veľa diletantov s veľkou dávkou arogancie, úprimne teší skutočnosť, že v septembrových parlament-

ných voľbách 2023 vyhrala strana SMER-SSD, spolu so stranou HLAS-SD a SNS. Stranícke subjekty a osobnosti, schopní vytvoriť funkčnú a kompatibilnú koalíciu a novú životaschopnú vládu. Je to pre mňa a pre mnohých ďalších ľudí žijúcich na Slovensku povestné svetlo na konci tunela. Verím, že nám už teraz bude umožnené budovať naše rodné Slovensko na hodnotách sociálneho cítenie, zdravého ná-

rodného povedomia a pri tom všetkom nezabudneme ani na odkaz našich predkov a zachováme si tak ťažko vydobyté cyrilometodské dedičstvo, jeho reálne hodnoty.

Držím im palce a dúfam, že i ja osobne budem môcť priložiť ruku k dielu, aby sme sa dostali zo súčasného celospoločenského marazmu, pomýlených hodnôt a nelichotivej ekonomicko-hospodárskej situácie. **(zl)**

Upozornenie pre našich priaznivcov, ktorí sú zamestnaní a chcú nám poukázať **dve percentá** podielu zo zaplatenej dane, aby požiadali vo svojej mzdovej účtárni o vyrovnanie dane najneskôr do 14. februára 2024.

Postavme sa proti zlu

V roku 2024 čakajú občanov Slovenskej republiky veľmi vážne rozhodnutia. Voľby prezidenta Slovenskej republiky a poslancov Európskeho parlamentu. Od rozhodnutia voličov bude závisieť, či Európsky parlament pôjde ďalej v línii progresívcov a utlmovania suverenity národných štátov, alebo sa konečne Európania vzchopia a povedia stačilo. Samozničujúca politika, akú v súčasnosti robí Európska únia, ožobračuje vlastných občanov a zbavuje ich slobody v tom najširšom slova zmysle. Európska civilizácia stojí na kresťanských základoch a ak sa ich zriekne, rozpadne sa.

Liberáli zvyknú kresťanom vyčítať, že sú nemoderní, že sú zabudnutí v 19. storočí. Ale kresťanská filozofia, spôsob života kresťanov, nepodlieha móde. To nie je len otázka modernosti, to je otázka životaschopnosti. Kresťanský život má základ v tradičnej rodine. Bez rodiny niet ďalšieho života. Deti nevzídu z homosexuálnych vzťahov. Je ľahké odhodiť okovy morálky, ale aké dôsledky pre okolie má život nemorálneho človeka? Dnes je moderné hovoriť o boji proti hoaxom, o boji proti korupcii... a prakticky by sme mohli vymenovať celé Desatoro. Lebo čo sú hoaxy? Šírená lož? Čo je

korupcia? Požadovanie majetku blížneho? Dá sa teda povedať, že moderná doba sa bráni dôsledkom liberalizácie vymýšľaním boja proti tomu, čo sama zaviedla. Keď povýšila hriech na ľudské právo.

Spoločnosť akoby sa zrodila len včera. Ale ľudstvo si prešlo mnohými systémami spolužitia a keď z nich odstránilo kresťanskú morálku, zhorelo.

SLOVO SVEDECTVA

Tak ako do Európskeho parlamentu, aj za hlavu štátu by sme mali hľadať takých kandidátov, ktorí sú pevne zakotvení v kresťanských hodnotách. Ktorí ich žijú, nielen politicky predstierajú. Veď na Slovensku nám najhoršie farizejstvo predviedlo hnutie, ktoré ma kresťanstvo v názve politického subjektu. A predvádza ho ďalej, keď sa spája s progresívcami. Nie je veľký výber, lebo tí, čo by mali morálne predpoklady byť na čele štátu či správnym smerom ovplyvňovať európsku politiku, zostávajú bokom. Dnes sa aj politickí väzni komunistického režimu tešia z toho, že väčšinu v parlamente majú sociálni demokrati. Lebo druhá možnosť sa črtala v spojení liberálov, progresívcov a kádehákov.

Pronárodne a kresťansky orientované strany vždy čelili tvrdému a nevy-

beranému útoku. Začiatky deväťdesiatych rokov, keď sa kreovala Slovenská republika, boli poznamenané tým, že slovenskí politici písali texty demaršov a prostredníctvom poslancov EP ich posielali na Slovensko. Uverejňoval ich denník Sme, dokonca aj ich prípravu. A pred voľbami v roku 1998 boli stránky novin plné vydierania: zmeňte vládu, prijmeme vás do EÚ! V súčasnosti to majú politickí karieriisti o to ľahšie, že už v Európskom parlamente sedia a boj o moc môžu iniciovať priamo odtiaľ. Za peniaze, aj proti vlastnému štátu! Čo nie tak dávno prezradil stredný šimečka.

A funguje to. Mediálnou propagandou odchovaná mládež doteraz memoruje čosi o mečiarizme, hoci o tom nemá ani potuchy. Dokonca v relácii Do križa mladý muž Samuel Trizuljak očakával od Jána Chryzostoma kardinála Korca, že sa postaví proti mečiarizmu. Síce hlúpe, ale takto pracuje mašineria, ktorá má peniaze a moc.

Nielen Slovensko, aj ostatné štáty Európskej únie čaká rozhodujúci rok, postaviť sa proti zlu. Uvidíme či sa jej obyvatelia chytia zdravého rozumu alebo sa nechajú vodiť ako bezmyšlienkovité stádo. Tak nám Pán Boh pomáhaj!

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Spomíname na Jána Chryzostoma kardinála Korca

Sté výročie nedožitého narodenia Jána Chryzostoma kardinála Korca malo na slovenské pomery nevšedný ohlas. Konalo sa odhalenie pamätnej tabule v Bratislave na bytovom dome, kde počas bývalého režimu ako robotník býval. V Nitre zasa medzinárodná konferencia pod názvom *Ján Chryzostom Korec, osobnosť v dejinách Cirkvi a národa*. Na konferencii sa zúčastnil aj premiér Robert Fico a predniesol zaujímavý príhovor. Zdôraznil, že kardinál Korec bol výnimočný syn slovenského národa a nikto by si ho nemal privatizovať.

Kardinál Korec bol členom našej organizácie do smrti. Naša organizácia si každoročne pripomína výročie jeho úmrtia. Ostatný raz 24. októbra, keď si regionálna organizácia v Nitre v hojnom počte uctila ôsme výročie jeho smrti. Položili kvety k pamätnej tabuli na Bazilike sv. Emeráma na Nitrianskom hrade aj na jeho hrobku v bazilike a pri sviečkach a v modlitbách sa spájali s kňazom, ktorý tak veľa znamenal pre Katolícku cirkev na Slovensku a slovenský národ.

V nedeľu 21. januára sa pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Chryzostoma kardinála Korca v bratislavskom Kostole sv. Arnolda Jansseny uskutočnila sv. omša, ktorú celebraval biskup František Rábek. V homílii spomenul, že kardinál Korec pôsobil vo veľmi zlých časoch. Napriek tomu sa nikdy nestážoval a pripomenul stretnutie kardinála s Františkom Mikloškom, ktorý mu povedal: „Otče, váš čas ešte príde.“

Ján Litecký Šveda pripravený položiť veniec k pamätnej tabuli Jána Chryzostoma kardinála Korca.

Foto Eva Zelenayová

Juraj Vrábel počas príhovoru.

Foto Eva Zelenayová

Kardinál Korec na to: „Pozrel som sa na neho a povedal som mu: „Ferko, môj čas bol aj v robote, môj čas bol aj vo väzení, môj čas je teraz. Ja na žiaden lepší čas nečakám, ale snažím sa robiť svoje poslanie v tom čase, do ktorého ma Pán Boh dal.“ A biskup Rábek pokračoval: „**A tu je aj pre nás všetkých, myslím si, veľká výzva, aby sme nečakali na nejaké lepšie, podľa nás lepšie časy, ale aby sme v tom čase, do ktorého nás Pán Boh dáva, spoznávali a plnili naše poslanie vo svetle pravdy Božieho slova.**“

Po skončení sv. omše sa konalo odhalenie pamätnej tabule na bytovom dome, v ktorom kardinál Korec býval a odkiaľ organizoval podzemnú Cirkev. K pamätnej tabuli položil veniec predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda a k účastníkom sa prihovaril predseda RO PV ZPKO v Košiciach Juraj Vrábel. Jeho príhovor prinášame v plnom znení. Na podujatí sa zúčastnili mnohí členovia PV ZPKO z celého Slovenska. Pamätnú tabuľu požehnal biskup František Rábek.

Pamätná tabuľa v Bratislave na Vilovej 7.

Foto Eva Zelenayová

Anna Hromjáčová

Prejav odznel počas odhaľovania pamätnej tabule v Bratislave na Vilovej 7

Nesmieme pripustiť beznádej

Ak sa vysloví meno Ján Chryzostom kardinál Korec, napadajú nás myšlienky, ktoré ho charakterizujú: verný syn Cirkvi a slovenského národa; jedinečná osobnosť v našich dejinách; prenasledovaný a odsúdený na 12 rokov väzenia; tajne vysvätený za kňaza a biskupa; náboženský spisovateľ.

Napísal do 80 kníh, ktoré sme nosili na východ republiky. Nebojácny biskup, ktorý svojou charizmou priťahoval mladých ľudí a adeptov na sviatosť kňazstva; tajne svätiaci biskup. Vysvätil jedného biskupa a 120 kňazov. Po udelení sviatosti im vydal písomné svedectvo, ktoré po roku 1989 akceptovala aj Svätá stolica. Ako vieme, byť bol sledovaný a odpočúvaný. Je známa jeho pamätná rúra, cez ktorú sme sa dorozumievali. Keď niečo hovoril, my sme mali ucho na druhej strane rúry. Všetko sa dialo pri zapnutom tranzistore.

Do roku 1990 ťažko manuálne pracoval. V chemickom závode Tatrachema dvíhal 150 kilogramové bedne a na auto vytlačal 200 l súdy benzínu a oleja. Neustále bol sledovaný. Mnohí sa ma pýtajú, či sme sa nebáli. Strach mal každý, ale odvaha bola silnejšia ako strach. Keby nás chytili eštabáci, vypracoval nám smernicu, v ktorej boli pokyny, ako sa máme správať a čo máme alebo nemáme hovoriť. A mohol by som pokračovať ďalej, ale bol som oslovený, aby som povedal osobné zážitky s biskupom Korcom. Vybral som tieto tri:

Prvý sa stal pri životnom jubileu – 80. narodenín kardinála Tomáška v Prahe. Bol som v delegácii biskupa Korca. Po slávnostnej jubilejnej sv. omši v chráme sv. Víta v Prahe sme boli pozvaní do arcibiskupského paláca. Žiaľ, biskupovi Korcovi sa nedostalo patričnej úcty, pretože bol považovaný za biskupa, ktorý vedie tajnú cirkev a nemá štátny súhlas. Sám bol z toho sklamaný.

Druhá skúsenosť sa odohrala na Kalvárii v Nitre v roku 1988. V noci zo 14. na 15. augusta tam bolo plno eštabákov. Konala sa odpustová slávnosť Nanebovzatia Panny Márie. O 24. hodine bolo po prvýkrát na pódiu, kde prebiehal program oznámený, že Ján Chryzostom Korec je oficiálnym biskupom Rímskokatolíckej cirkvi. Nastal nadšený potlesk a prevolávanie na slávu. Biskup Korec potom do rána odpo-

Pobočka PV ZPKO v Nitre spomína pri hrobke Jána Chryzostoma kardinála Korca na jeho nezabudnuteľné účinkovanie.

Foto archív

vedal na rôzne otázky veriacich. Mnohí si jeho slová zaznamenávali na diktafóny alebo na magnetofónové pásky.

A tretia príhoda sa odohrala 16. novembra 1989. Bol som posledným návštevníkom v byte biskupa Korca za komunizmu. Na pamiatku mi dal obrázok, ktorý vlastním dodnes. V byte sme sa vytešovali z pádu Berlínskeho múru a pravdepodobne z budúcej slobody. Veď večer bola už demonštrácia slovenských študentov v Bratislave. Biskup bol zamyslený a nič nehovoril. Mysleli sme si, že sa necíti dobre. Keď sme sa ho pýtali, prečo je taký zamyslený, odpovedal nám pamätnou vetou: „Chlapci, zle je. Nemáme pripravené authority na vedenie štátu.“ Nech si záver urobí každý z vás sám.

Ale nikdy nesmieme pripustiť beznádej alebo nejakú le-targiu. Sme hrdý národ s bohatou históriou a tradíciou. Treba sa nám vrátiť do antikomunistického „korábu“ biskupa Korca a tam čerpať z jeho pokladov - kresťanských a národných princípov s hodnotami pravdy, spravodlivosti a dobra. A na nich stavať moderné Slovensko.

Ďakujeme za Váš vzácny a stotočný život kardinál Korec.

Juraj Vrábel

predseda RO PV ZPKO Košice

Akt odhaľovania pamätnej tabule Jána Chryzostoma kardinála Korca na Vilovej 7 v Bratislave. Foto Eva Zelenayová

Pri kapustnici veselo i vážne

Neformálny a priateľský charakter majú novoročné stretnutia v bratislavských priestoroch vedenia našej organizácie. Po akte posvätenia úradu duchovným PV ZPKO Jánom Košiarom, sa zvyčajne diskutuje o aktuálnych problémoch organizácie, ale aj spoločnosti. Ani tohto roku nechýbala kapustnica, ktorú priniesol predseda peziinskej pobočky Jozef Herman, ani sladké potešenie od pani Márie Sýkorovej.

Vstup do nového roku je impulzom na zamyslenie, koľko rokov už organizácia vyvíja svoju činnosť, čím všetkým prešla

Zľava vdp. Ignác Juruš v spoločnosti členov a sympatizantov našej organizácie. Foto Eva Zelenayová

a koľko vzácných ľudí už niet medzi nami. Chýbajú. A veľmi. Napriek neúprosnosti času stále je medzi nami jeden zo zakladateľov organizácie v roku 1990, podpredseda PV ZPKO Štefan Novák. Na budúci rok, ak Pán Boh dá, si pripomenieme už 35. výročie tohto významného okamihu, keď sa spontánne dali dohromady bývalí väzni komunistického režimu. Nádych slobody bol neopísateľný a verili, že už nikdy nebudú ľudia zatváraní za svoje názory. Pripomíname si tieto chvíle, lebo nič nie je navždy. **(zl)**

Traja statoční

Vo februári si pripomíname výročie popravy Alberta Púčika, Eduarda Tesára a Antona Tunegu, obetí komunistického režimu, bojovníkov za slobodné a nezávislé Slovensko.

Všetci traja patrili medzi spoločensky aktívnych študentov, angažovali sa v skautskom hnutí, neskôr v Hlinkovej mládeži. Počas ich dospievania získalo Slovensko v roku 1939 svoju nezávislosť a v mladých študentoch táto skutočnosť natrvalo pozitívne rezonovala. Zánik štátnosti v roku 1945, spojený s obnovením Československa, odmietli sledovať so založenými rukami. V roku 1945 sa Púčik s Tunegom zapojili do ilegálnej činnosti organizovanej Štefanom Chalmovským. Podieľali sa na rozmnožovaní tlačovín, v ktorých kritizovali nacizmus i komunizmus a ako alternatívu k československej „ľudovej demokracii“ ponúkali demokratické samostatné Slovensko.

Ich aktivity gradovali v roku 1948, keď už sa ľudovodemokratický režim v Československu transformoval na neobmedzenú vládu komunistickej strany.

SLOVENSKÁ GOLGOTA
Svedectvo troch krížov

▲ Ivan Masár venoval trom slovenským martýrom obraz Tri kríže.

Podzemná činnosť nezostala dlho skrytá pred zrakom Štátnej bezpečnosti. V januári 1949 boli všetci traja zatknutí. Po štyroch mesiacoch od zatknutia ich bratislavský Štátny súd vo veľkom procese, kde bolo celkovo odsúdených 48 osôb, odsúdil na doživotie. Prokurátorovi Antonovi Rašlovi sa však tento trest zdal príliš mierny a odvolal sa. Definitívne rozhodol pražský Najvyšší súd, ktorý v septembri 1950 odsúdil všetkých troch na najvyšší trest – smrť. Žiadosť o milosť prezident Klement Gottwald zamietol, a tak boli 20. februára 1951 všetci traja na nádvorí väznice Krajského súdu v Bratislave popravení obesením.

V čase svojej násilnej smrti mal Albert Púčik 29 rokov, Eduard Tesár 28 rokov a Anton Tunega 25 rokov. Ich zatknutím, odsúdením a popravou sa však prejavy podzemného odporu proti komunizmu na Slovensku neskončili. Naopak, statočnosť a obeta troch mladých ľudí sa stala inšpirujúcim príkladom pre ich nasledovníkov. **(iap)**

Nemuselo sa toľko strieľať

Pri ústí mŕtveho Karloveského ramena sa do roku 1989 nachádzala kamenná hrádza. V spomienkach sa často vraciam do minulosti, do obdobia budovania socializmu a vykonávania mojej základnej vojenskej služby na slovensko-rakúskych hraniciach. Slúžil som v 11. bratislavskej brigáde pohraničnej stráže v útvere 59-47, do ktorého úseku stráženia patrilo aj územie ostrova Sihof a Devínsko-Karloveské rameno. Spadali do hraničného pásma. V hraničnom pásme, pred demarkačnou čiarou s Rakúskom, bola zabudovaná signálna stena S-70 - železná opona.

Pred ústím riek bolo zhotovené denné a nočné stanovište hliadky pohraničnej stráže pod názvom Brána Dunaja. Denné stanovište pozostávalo z kovovej pozorovateľne vysokej šesť metrov a nočné zo sedacieho posedu v zemi na brehu mŕtveho Devínsko-Karloveského ramena, bližšie k funkčnému kameňolomu.

Kamenná hrádza s tromi otvormi v priečnom reze slúžila na dopĺňanie a vyrovnávanie hladiny vody v tomto ramene. Voda z Dunaja sa prečerpávala pomocou prečerpávacej stanice. Keďže kamenná hrádza sa nachádzala v zakázanom pásme medzi signálnou stenou S-70 a demarkačnou čiarou, bola v centre pozornosti velenia pohraničnej stráže. Práve velenie pohraničnej stráže blokovalo umiestnenie hrádzky aj z iného materiálu a na inom, výhodnejšom mieste tak z hľadiska dostatku vody pre sídlisko Dúbravka, ako aj z hľadiska bezpečnosti.

Veliaci dôstojníci a funkcionári pohraničnej stráže vyvíjali vojenský tlak na nás, tam slúžiacich pohraničníkov, k bdelosti a ostráživosti pred narušiteľmi štátnych hraníc a neboli schopní ani ochotní od roku 1951 až do roku 1989 spoľahlivo zrealizovať umiestnenie hrádzky do takej podoby, aby sa čo najviac obmedzilo použitie zbrane.

Mikuláš Tóth

Ústavný súd rozhodol

Ľudské práva eštebákov sú viac než ich obetí

Žijeme 34. rok od pádu zločineckého totalitného komunistického režimu, ktorý preukázateľne páchal aj zločiny proti ľudskosti. Politická scéna sa za tri desaťročia nedokázala vysporiadať ani s politickými, ani s represívnymi predstaviteľmi tohto režimu. A už vôbec nie trestnoprávne. **Symbolická zmena prišla až prijatím zákona č.283/2021 Z.z. o odobratí nezaslúžených benefitov predstaviteľom komunistického režimu.**

Nešlo teda o vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti za spáchané zločiny a nešlo len o bývalých eštebákov, ktorých zločinné metódy aj na vlastnej koži pocítili mnohí politickí väzni. Na svoje „benefity“ museli čakať dlhých 17 rokov od pádu režimu. Pritom politickí väzni štyri desaťročia morálne rozkladali komunistický režim, ale vďačnosť a spravodlivosť spoločnosti k nim rýchlo vyprchali. A tento trend zabúdania až likvidovania historickej pamäti pokračuje a dokonca sa posvätil aj rozhodnutím súdu.

Satisfakcia vo forme krátenia časti dôchodkov vysoko postaveným funkcionárom či bývalým príslušníkom tajných služieb, často za ich nadprácu s obuškom, však netrvala dlho.

Ústavný súd SR rozhodol o údadnom nesúlade zákona č. 283/2021 s Ústavou SR a s Dodatkovým protokolom k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Aký to paradox a paragrafová technokratická neúcta! Nielen k obetiam štyroch desaťročí brutálneho prenasledovania občanov s opačným názorom, ale aj nepriame legitimizovanie páchatelov a metód týchto nepravostí.

Ďalším paradoxom, ktorý uviazne v hrdle nejedného politického väzňa a jeho rodiny, je mäkkosť demokracie, ktorá v mene ochrany ľudských práv chráni aj tých, čo ich bez mihnutia oka systémovo porušovali. Ba sa im aj arogantne vysmievali „my môžeme všetko“.

Novinkou je, že dôchodok podľa verdiktu nie je sociálna dávka, ale „majetok“. Ústavný súd konštatoval, že sociálne či dôchodkové dávky jednotlivca predstavujú jeho majetok na účely podľa čl. 20 Ústavy, čiže právo každého vlastniť majetok a že vlastnícke právo všetkých má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Uvedená skutočnosť podľa ústavných sudcov vraj „vplyva na konkrétnosť, reálnosť a priamosť ohrozenia základných práv“. Ko-ho? Bývalých pohlavárov a sliedičov totalitného režimu.

Ide tak o facku bývalým politickým väzňom, pretože z ich pohľadu súčasný právny a politický systém poprel meritum zákona č.125/1996, čiže legitimizoval funkcionárov a činníkov oných „zločinných a odsúdeniahodných organizácií“, ba dokonca ochránil ich dôchodkové benefity z ich nadpráce pri prenasledovaní vlastných občanov, ktorých z ideologicko-mocenských dôvodov označili za vnútorných a triednych nepriateľov či rozvracačov republiky.

Je zbytočné pátrať, či niektorí navrhovatelia alebo samotní sudcovia mali v rodine nejakého eštebáka či papaláša. Totalitný režim bol postavený nielen na protiprávnosti zákonov, nenávisťnej ideológii či „zločineckých“ politických organizáciách, ale aj, ba najmä, na ľudoch a funkcionároch, ktorí ho pri moci udržovali, mali z toho nadštandardný profit a aj dôchodky. A iných, čo túžili po pravde, slobode

a rešpektovaní ľudských práv, brutálne prenasledovali a ekonomicky ruinovali.

Aj tu sa ukázali limity právneho systému, ktorý môže morálne aj fakticky zlyhať, ak neposudzuje stav vecí v kontexte páchatel' a obeť, a tak vyrába ďalšiu nemorálnu skrivodlivosť voči obetiam týchto ľudskoprávných chránencov, ktorí počas svojho aktívneho života na ľudské práva zvysoka kašľali.

Smutné a neúčtivé voči obetiam komunizmu sú aj niektoré komentáre v médiách, ktoré si viac ako morálnosť normy, obsah a kontext všímajú, kto to presadil. Napríklad istý Jaroslav Hora v Hlavných správach na margo zrušeného zákona zľahčujúco až sociopaticky píše, že niekto si po 30-tich rokoch chcel „kopnúť do bývalých príslušníkov bezpečnostných štruktúr, ktorí si za bývalého režimu len plnili povinnosti vyplývajúce im z funkcie a zákona“. Ak by takúto ospravedlňujúcu filipiku autor použil v prípade bývalých nacistických pohlavárov, asi by písal už len listy z kolúznej väzby. **Ani sudcovia, ani novinári či publicisti zjavne nepoznajú zákon č. 125/1996, ale ani zákon č.219/2006 o protikomunistickom odboji, ktorý bol „pokračovaním národného boja za oslobodenie“.**

Istým spôsobom je to aj pluvanec na ďalší zákon 553/2002 o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989, keďže došlo aj k spochybňovaniu databáz a zoznamov týchto príslušníkov, hoci zákon v preambule zakladá aj „povinnosť stíhať zločiny proti mieru, ľudskosti a vojnové zločiny“.

Všetci aktéri, navrhovatelia, posudzovatelia aj mediálni hodnotitelia by si mali nanovo prečítať § 3 cit. zákona, ktorý definuje **komunistické zločiny** ako tie, ktoré „spáchali funkcionári štátu... a ktoré spočívali v používaní násillia, represii alebo iných foriem porušovania ľudských práv voči jednotlivcom alebo skupinám občanov alebo v súvislosti s ich uplatňovaním, ktoré boli trestnými činmi v čase ich spáchania alebo činmi nezlučiteľnými so základnými zásadami právneho poriadku demokratického štátu“. Jasné, ale žiaľ, nie pre väčšinu ústavných sudcov.

Nepochybne existujú v práve normy, ktoré nemajú morálny charakter, ale z princípu vecí by ho väčšina noriem mala mať. Georg Jelinek tézou, že „právo je minimom morálky“ určil existenciu dvoch množín - noriem morálnych a právnych. Postoj politických väzňov vyviera aj zo skúsenosti, že právo je minimom morálky a to znamená, že množina právnych noriem je podmnožinou množiny noriem morálnych, a teda, že každá norma právna by mala zodpovedať nielen ústave, ale aj morálnym požiadavkám. Prepojenosť si všimol aj Honoré de Balzac: „Keď sa právo stáva despotickým, morálka sa uvoľňuje a naopak.“ Ja dodám, že okrem despotie to môže byť aj suchá reč paragrafov bez kontextu.

Vidím to tak, že týmto rozhodnutím súdu sa začali uvoľňovať morálne zábrany k nastolovaniu nového totalitného systému v mene „vyšších ideálov“, ospravedlňujúcich budúce potláčanie práv a slobôd. Politickí väzni pomstu nechcú, ale neželajú si ani zanechať takého posolstvo našim deťom, kde všetko je dovolené v mene „plnenia si svojich povinností“ a oddanosti zvrátenej ideológii.

Rafael Rafaj
podpredsa PV ZPKO

Profesor Milan S. Ďurica vo večnosti

Vo štvrtok 25. januára 2024, na sviatok Obrátenia sv. Pavla apoštola, dotĺklo šľachetné srdce prof. Milana Stanislava Ďuricu, saleziánskeho kňaza a významného slovenského historika. Veľa mu do stovky už nechýbalo. Svoju dušu odovzdal Pánovi v 99. roku života a 68. roku kňazskej služby. Pár dní pred sviatkom sv. Jána Boska, ktorý ho takto pozval na svoju oslavu do neba.

Prof. Milanovi Ďuricovi vďačím za veľa. Mal som tú česť osobne ho poznať v roku 1985. S jeho menom som sa stretol prvýkrát, keď som prišiel do Ríma na štúdiá v roku 1983. K jeho študentom v Padove patrili aj Dr. Ján Hnilica, brat biskupa Pavla, a bol to práve on, čo mi sprostredkoval prvé stretnutie s prof. Ďuricom v Padove. Sú momenty v živote, na ktoré sa nedá zabudnúť. Poznať profesora Milana Ďuricu nielen ako vedca, historika, spisovateľa a publicistu, ale aj osobne ako kňaza a človeka, bolo a je pre mňa veľkou ctou a povzbudením. Povzbudením, že netreba sa báť, a že za svojim vypovedaným či napísaným slovom si človek musí stáť.

Naše kontakty a priateľstvo pokračovali aj na Slovensku po novembri 1989. Spolu sme boli na námestí počas historickej noci 1. januára 1993 i následne na slávnostnej svätej omši v bratislavskom Dóme sv. Martina, kde sme spolu s arcibiskupom metropolitom Jánom Sokolom privítali obnovenú slovenskú štátnosť, druhú Slovenskú republiku.

Odhľoval zamlčanú históriu

O pár rokov, keď som pracoval v Slovenskej televízii, vrcholila kampaň proti jeho knihe *Dejiny Slovenska a Slovákov*. Postavila sa proti nemu celá armáda postkomunistických historikov združených v Slovenskej akadémii vied. A pritom v tejto knihe ide len o stručný prehľad slovenských dejín z národného, slovenského hľadiska, keď okrem bežných známych udalostí sú v nej zaznamenané hlavne tie, ktoré boli zamlčované alebo predstavované vo falošnom ideologickom svetle. Kniha vyšla v šiestich vydaniach, naposledy v roku 2021. Tí, ktorí M. S. Ďuricu najviac kritizovali a kritizujú, s veľkou pravdepodobnosťou nikdy od neho nič nečítali. Lebo ak by si dali tú námahu, zistili by, že profesor M. S. Ďurica predstavoval verejnosti historické dokumenty v ich súvislostiach, a nie vlastné názory. Vtedy, písal sa rok 1998, sa nám v STV podarilo pripraviť aj dokument *Pevnosť i nádej sedmobrežná*, kde veci okolo tejto kauzy boli jasne vysvetlené. Zlaté časy plurality v médiách publikovaných v slovenčine... Z iniciatívy prof. Milana S. Ďuricu vyšla v slovenčine aj kniha kardinála Waltera Brandmüllera *Šoa na Slovensku a Katolícka cirkev*.

Moje stretnutia s profesorom M. S. Ďuricom trvali do posledných dní jeho pozemského života a vždy boli pre mňa povzbudením, že Božie talenty (*Mt 14, 25 – 30*), ktoré sme dostali, v nijakom prípade nesmieme zakopať.

Prof. Milan S. Ďurica bol po každej stránke mimoriadnou a vzácnou osobnosťou. Popri svojom kňazskom povolani sa venoval najmä štúdiu slovenskej histórie, v čom – napriek mnohým prekážkam a ťažkostiam, ktoré sú údelom slovenského emigranta v cudzine – sa prepracoval na riadneho profesora politických a ústavných dejín na slávnej Štátnej univerzite v Padove

Z iniciatívy prof. Milana S. Ďuricu vyšla v slovenčine kniha kardinála Waltera Brandmüllera *Šoa na Slovensku a Katolícka cirkev*. Stretnutie významných cirkevných historikov sa uskutočnilo 14. októbra 2013 na Apoštolskej nunciatúre v Bratislave. Zľava apoštolský nuncius arcibiskup Mario Giordana, prof. Milan S. Ďurica, kardinál Walter Brandmüller a Ján Košiar.

Foto archív

(Univerzitá degli Studi, Padova), založenej v roku 1222. Tu ako vysokoškolský pedagóg pôsobil 34 rokov. Ako usilovný a svedomitý vedecký pracovník má za sebou neobyčajne bohatú činnosť, ktorou sa bezpochyby zaradil medzi najznámejších a najrozhľadenejších slovenských historikov vôbec.

Bol vynikajúcim študentom

Milan Stanislav Ďurica sa narodil 13. augusta 1925 v obci Krivany. Po skončení saleziánskeho noviciátu zložil svoje prvé rehoľné sľuby 16. augusta 1944. Ako jedného z najlepších študentov ho predstavení v roku 1947 vyslali na štúdiá do Talianska. V rokoch 1951 – 1955 pomáhal dokončiť teologické štúdiá slovenským saleziánskym bohoslovcami, ktorí utiekli na Západ po roku 1948 pomocou odvážnych spolubratov bl. Titusa Zemanu a Františka Revesa.

Za kňaza bol vysvätený 1. júla 1956 v Turíne. Habilitáciu doktora politických vied získal v roku 1961 v Padove. Ako teológ ho pápež Ján XXIII. vymenoval za poradcu Prípravnej komisie pre 2. Vatikánsky koncil v odbore *Disciplina kléru a kresťanského ľudu*. V roku 1991 ho minister kultúry vymenoval za prvého riaditeľa Slovenského historického ústavu v Ríme; zaslúžil sa o jeho uznanie vo Vatikáne. Od roku 1993 pôsobil ako profesor cirkevných dejín na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a bol aj členom Akademického senátu. Významným spôsobom prispel k vybudovaniu Univerzitetnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku, ktorá má vo svojich fondoch prakticky celú jeho osobnú knižnicu rátajúcu vyše 30 000 kníh.

Za jeho vedeckú a kultúrnu činnosť ho vysokým štátnym vyznamenaním Veľkého dôstojníka Radu za zásluhy Talianskej republiky ocenil prezident Talianskej republiky Oscar Luigi Scalfaro. Slovenské štátne vyznamenanie už môže dostať len in memoriam.

Ján Košiar

Slovenskí trpitelia varujú

V dejepisných knihách písaných síce po slovensky, dosiaľ nie je miesto pre pestovanie slovenského pohľadu na udalosti, ktoré sa tu udiali. Ak je história matéria, zložená z nekonečného počtu často protichodných informácií, hľadanie tej slovenskej sťažuje fakt, že originálne slovenské dokumenty o slovenskej minulosti jednoducho nie sú. „Zhoreli“ v plameňoch vojen, ale aj pričinením nežičlivcov.

Aj keď je smrť prirodzenou súčasťou života, urýchľovanie jej „príchodu“ nemožno nazvať činom ľudomilným. Mnohí Slováci umreli, ale aj umierajú „nevedno ako“. Zoberme si z dávnej minulosti Kocela, u nás muža takmer neznámeho, aj keď podľa nemeckého historika Hansa Dietricha Tönsmeyera Kocelove vynikajúce činy – najmä osobná podpora cyrilo-metodskej misie, osobitne potom Metoda – ho robia vedúcou osobnosťou raných slovenských dejín. Aj činy Kocela dovolili Tönsmeyerovi konštatovať, že „najneskôr v 8. storočí vznikol gens, ktorý môže byť označený ako Nitravani. Napriek chýbajúcej písomnej tradícii je tento národ dostatočne potvrdený. Na tomto pozadí treba vidieť prvé začiatky etnogenézy Slovákov.“ My napriek tomu akoby sme o Kocela (pravdaže ani o iných trpitelov napríklad z konca vojny) nestáli. Pritom slovenské dejiny ovplyvnil Kocel (a iní trpitelia aj z konca vojny) väčšmi, ako Kocelov otec Pribina, ale aj ako aktuálne oslavovaní „hrdinovia“ konca vojny. Socha nášho Kocela zdobí srbský parlament a nie slovenský. U nás nemá ani jednu sochu, v Bratislave akurát ulicu. Zmeníme to?

Mali by sme

Pripomeňme si, že keď sa u Kocela na Blatnohrade zastavili bratia Konštantín a Metod cestou do Ríma, ten si „oblúbil slovenské knihy a učil sa z nich. Bratom dal päťdesiat učeníkov, aby sa ich tiež naučili“. Keď sa pri návrate z Ríma ocitol Metod v nemeckom väzení, kde ho mučili a tri roky väznili, Kocel ako prvý informoval o tom pápeža a presadzoval jeho prepustenie. To sa nemohlo obísť bez nenávisti Frankov či Bavorov. Keď museli Metoda prepustiť, bavorskí biskupi vtedy Kocelovi povedali: „Keď tohto budeš mať pri sebe, nebudeš mať od nás pokoj“.

A pokoj veru nemal. Pred 14. májom 873 mu poslal nový pápež Ján VIII. list, v ktorom ho osobitne upozorňuje, aby sa jeho panstvo očistilo od smilstva a iných pohanských zvykov. V ďalšom podobnom liste menuje pápež dvoch jeho veľmožov, ktorí podviedli svoje ženy. Žiada od Kocela, aby zamedzil ich rozvedeniu a podobne postupoval aj v iných podobných prípadoch. Z oboch listov je zrejmé, že kúria mala veľmi dobre zmapovanú situáciu v Panónii. Kocel bol podriadený Východofranskej ríši, a tak ľahšie prechádzali informácie do Ríma, ako z iných oblastí, napríklad z Nitravy. Pápežské listy z roku

873 sú posledné, ktorých adresátom je Kocel. Zdá sa, že vo svojom sídle pri rieke Zala v Blatnohrade, neprežil rok 874. Príčina jeho smrti je zahalená tajomstvom. Kto vie, ako sa ho zbavili. A kto vie, ako sa deje dnes...

Nebol však Kocel ani prvým a ani posledným trpitelom. V našich dejinách 20. storočia možno k trpitelom, ba priamo mučeníkom pripočítať aj kardinála Jána Chryzostoma Korca, ktorého storočnicu sme si pripomenuli. Na paneláku v Petržalke, v ktorom jedno desaťročie pôsobil ako tajný biskup, umiestnili sme pamätnú tabuľu – možno by si zaslúžil aj výraznejšie pripomenutie. My však na rozdiel napríklad od našich južných susedov na „pamätníkoch“ šetríme. Pritom poľský kardinál Stanislaw Dziwisz o našom kardinálovi povedal, že pre neho bol národným hrdinom, že hovoriť o histórii Slovenska nemožno bez kardinála Korca.

Necháme sa zničiť?

Kardinál napísal viacero kníh, boli to knihy nielen náboženské. Išlo mu aj o pravdivý pohľad na dejiny Slovenska, ktorý bol niekoľko storočí – a stále ešte je – skresľovaný. Akýmsi jeho odkazom je zrejme homília z 5. júla 2005 na národnej cyrilo-metodskej púti v Nitre. V priamom prenose televízie a rozhlasu predniesol otvorené „celonárodné zamyslenie a spytovanie svedomia všetkých veriacich, menej veriacich, neveriacich i hľadajúcich.“ Homília, v ktorej kládol závažné otázky o dejinách národa a jeho mieste v Európe, o vernosti zásadám, z ktorých sme sa pred tisíc rokmi zrodili, vyvolala živý ohlas. No čoskoro sa po nej „zľahla zem“. Kardinál to podľa istej „menšiny, ktorá sa tvári ako väčšina“ prehnal. Okrem iného kritizoval aj priemysel zábavy, ktorý môže viesť k zániku našich základných hodnôt.

A časy, keď sa zabávame, a mocní sveta idú zničiť život našich detí nemorálnym vzdelávaním, ale aj naše životy, sú tu. Záhadne a náhle zomierajú neprimerane mladí ľudia. Zaočkovaní i nezaočkovaní. A z Davosu sa dozvedáme, že už existuje vakcína proti „chorobe X“. Aj vy sa pýtate, ako je to možné, že v laboratóriách pre chemické a biologické zbrane pracujú na vakcíne proti chorobe, ktorá ešte neexistuje? Alebo už je tiež „vyrobená“? Unikajú informácie, že vďaka financiám od Nadácie Billa a Melindy Gatesovcov, už vzniká vakcína na spôsob „cukríkov pre deti“. Bude sa aplikovať pod jazyk.

Globálna „elita“ nespí, nemali by sme spať ani my. A brať si príklad od takých mužov, našich hrdinov, akým bol kardinál Korec. Časy sa až tak veľmi nemenia, menia sa len spôsoby týrania ľudí. Aj dnes je čas, keď potrebujeme vzory s pevným celoživotným postojom. Mocní majú peniaze a v rukách nielen médiá, ale už aj... vakcínu, a môžu začať šíriť vírus... Nemýľme sa, na týchto plánoch sa pracuje celé roky, a náš zvečnený kardinál nám to rázne pripomínal. Nezabúdajme na neho, ani na jeho slová!

Marián Tkáč

Osamelosť v cudzine je veľmi ťažká

Pokračovanie z 1. strany

Je pravda, že mal obrovský rozhľad, bol sčítaný a v politike sa vedel orientovať. Myslím si, že pod vplyvom mojej matky sa z neho stal horlivý kresťan. Starý otec z matkinej strany mal obchod v Kremnici a ten mu komunisti zobrali. Potom robil učňa vo vlastnom obchode tým, ktorých tam komunisti dosadili. Ťažko to znášal a krátko pred mojím narodením zomrel.

● Kde ste prežili detstvo?

Keď sa rodičia zobrali, mali možnosť zamestnať sa v Dubnici, lebo Závody ťažkého strojárstva potrebovali ľudí. Obaja boli chemici – laboranti. A ja som tam prežil celé detstvo, prakticky až do skončenia gymnázia v Trenčíne.

● Je známe, že otec začal v roku 1970 písomne zaznamenávať a rozširovať vysielanie Vatikánskeho rozhlasu, Slobodnej Európy a Hlasu Ameriky. V tom čase ste mali dvanásť rokov, zaujímalo vás, čo otec robí?

Nie, rodičia o tom s deťmi nehovorili. Videli sme, čo otec robí, ale ako ďalej to chodí o tom sme nemali ani tušenie. Nová Dubnica nemala kostol, museli sme chodiť do starej Dubnice. V roku 1968 nastalo isté uvoľnenie a vtedy sa naši prvýkrát dostali za hranice. V Dubnici urobili veľkú púť do Lúrd, ale krátko na to hranice zavreli. Veľmi rád si spomínam na faru, kde pôsobili štyria saleziáni. Po Vatikánskom koncile prišli zmeny v liturgii, čo kňazi veľmi dobre zužitkovali. Liturgia v materinskom jazyku, oltár smerom k ľudu, to všetko malo veľký dopad najmä na mládež, ktorá začala prichádzať do kostola. Toto ma aj neskôr viedlo životom. My sme na faru chodili ako domov. Tam boli dvere otvorené a tam som sa zoznámil so saleziánmi. Môj otec mal tiež záujem, aby saleziáni zostali, lebo ako som sa neskôr dozvedel, pomáhali mu tiež rozširovať samizdat. Dokonca aj na trenčianske gymnázium nás dostali saleziáni. Dali určitú skupinku dohromady a niektorí z nás sme boli spolu aj v triede. Ibaže tam začali so mnou nejaké problémy. Otec v tom čase začal aktívnejšie pracovať a vydávať samizdatové výtlačky. Spomínam si aj na počúvanie Vatikánskeho rozhlasu, ktoré bolo rušené, nebolo dobre počuť a my doma sme z toho boli aj nervózni.

● Aké problémy ste mali v gymnáziu?

Don Ľudovít Macák mal vo Vatikánskom rozhlase mládežnícke relácie a raz odvysielal súťaž. Pozostávala z desiatich otázok a vyherca mal dostať nejaký suvenír z Ríma. Vyprovokovali ma, aby som sa zúčastnil. Navštívil som

dona Jozefa Kaisera a on mi s tým pomohol. Poslal som odpovede a neskoršie hlásili: Prvá cena Karol Polanský. A skutočne prišla z Ríma zásielka, lurdská Panna Mária so zvonkohrou. No a vtedy sa to začalo. Polanský dostal poštu z Vatikánu! Chytilo sa toho ŠtB a už som si myslel, že gymnázium nedokončím. Krížový výsluch v sedemnástich rokoch, ale mal som za sebou ľudí, o ktorých som ani nevedel a tí ma podržali.

● Z gymnázia kam?

Naša skupina mi radila, že by nebolo dobre, keby som zostal na Slovensku, nech idem študovať do Čiech. Chcel som ísť na medicínu, poradili mi štúdium v Hradci Králové. Podal som si prihlášku a aj mi prišla pozvánka na prijímacie skúšky. No krátko predtým, ako som mal ísť na skúšky, prišiel k nám don Kaiser a povedal mi, nechod, potrebujeme ňu, poď k nám. Povedal to tak presvedčivo, že to vo mne vyvolalo rozruch. Nakoniec som nešiel na prijímačky, ale do Dolného Kubína, kam ma poslali saleziáni. Našli mi tam zamestnanie v Štátnej banke československej. Už bolo rozhodnuté, že cez nejakú prípravku pôjdem do noviciátu.

● Nestali ste sa lekárom, ale ani kňazom, prečo?

Na to nie je jednoduchá odpoveď. V banke som pracoval asi dva roky a potom ma presunuli do Bratislavy. Našiel som si prácu vo Výskumnom ústave rybníctva a hydrológie a tam som mal jedného kolegu, ktorý mal otca nejakého vysokého papaláša a matka tuším pracovala v Tatratoúre. Chcel ísť do Viedne a volal aj mňa. Hovorím mu, čo si sa zbláznil, môj otec disident a ja si mám žiadať vízum do Rakúska? Ale opýtal som sa maminho brata, bol právnik, Tibor Böhm, a on mi povedal, bol si v Dubnici, na Orave, v Bratislave, kým všetky posudky odtiaľ prídu do Bratislavy... no skús.

● Takže ste chceli emigrovať? A čo na to povedali saleziáni?

O tom, že by som chcel emigrovať vedeli iba moji rodičia a Alojz Dlugi SJ. V tom čase som už v saleziánov nebol. Činnosť saleziánov sa mi síce páčila, ale nebol som na šport, čo oni dosť forsírovali. Totiž stalo sa, že na ďalší stupeň prípravy ma dali k Ivanovi Grófovi. Robil v Ústave klinickej onkológie ako technik na nejakom fyzikálnom oddelení. Mal určité metódy, ktoré mi nevyhovovali a vtedy to medzi nami začalo iskríť. Do toho prišiel Silvo Krčméry a hovorí mi, príď k nám. Lenže on bol taká osoba, že sme nikdy nevedeli, o čo sa tam hrá. Vtedy som čítal veľmi veľa životopisov zakla-

dateľov reholí a intelektuálne najviac sa mi pozdávali jezuiti. Pomohla mi k tomu aj kniha od Erika von Kuehnelt-Leddíha: Jesuiten, Spiesser, Bolschewiken (Jezuiti, Buržuj, Bolševici), ktorú mi požičal Silvo. Keď bol na fare v Dubnici Lojzko Dlugi SJ, mal som s ním veľmi dobrý vzťah. Bol väzňom vo Valdiciach a hovoril mi, čo tam všetko prežil. Ešte ako študenta gymnázia ma zobral so sebou a autom sme prešli celé severné Čechy, kde bol predtým izolovaný. Navštívili sme aj niekoľko domov rehoľných sestier, ktoré boli zo Slovenska a starali sa o postihnuté deti. Úsmev niektorých sestier a láska, s akou sa starali o postihnutých mi trvalo zostala v pamäti. Keď som videl, ako pracujú niektoré rehole, povedal som Lojzkovi vieš čo, mne to s tými saleziánmi nejde. Lojzko ani nerozmýšľal a zobral ma za provinciálom jezuitov pátrom Andrejom Osvaldom. Dal mi odporúčanie, ale na loď z Bratislavy do Viedne som si ho vziať nemohol.

● Takže vízum ste dostali a aj ste odplávali do Viedne? Kedy?

Keď som nastupoval na sovietsku loď snežilo. Bolo to 3. decembra 1980. Zaznelo moje meno a už ma brali na prehliadku. V duchu som si hovoril, keď toto mi prejde, súdruhovia, tak je to posledný raz. Povedali dobre, môžeš ísť. Pred odchodom z lode nám zobrali pasy. Po vystúpení z lode vo Viedni som sa poobzeral, vedel som, kam mám ísť. Mapu, mená, adresy som mal v hlave. Na loď som sa už nevrátil.

● Kam ste teda išli?

Najprv som išiel na Slovenskú misiu vo Viedni, kde mal emigrantov na starosti páter Stanislav Xaver Čík. U neho som prvé tri dni aj spal. Potom zavolali k jezuitom, tí ma zobrali na Canisiusgasse a tam som zostal deväť mesiacov. Učil som sa nemecky, čakal som na udeľenie azylu a mohol som si vybrať, kam ísť do noviciátu – Innsbruck, Norimberg alebo Münster.

● Pýtali sa vás, kam chcete ísť?

Áno, a to bolo pre mňa také prevkapanie, že som sa dlho z toho nevedel spamätať. Na Slovensku som sa riadil pokynmi a tu sa ma pýtali, čo chcem. Bol to veľmi silný prechod pre mňa a rozhodol som sa zostať v Rakúsku. V septembri 1981 som nastúpil do noviciátu v Innsbrucku a zostal som tam dva roky. Jezuiti majú dosť náročný dvojočný noviciát. Jedna stránka bola spiritualita, druhá praktické veci. Jednu z praxí som absolvoval v Sankt Katharinen Krankenhause vo Frankfurte, kde som ro-

Karol Polanský s manželkou vo svojom pezinskom dome.

Foto Eva Zelenayová

bil aj špinavé roboty. To aby sme vedeli, ako to v realite chodí.

● **A keď ste sa to už naučili, čo vám ponúkli?**

V druhom roku noviciátu mi povedali, že pôjdem študovať do Talianska. O tom rozhodoval provinciál. Tak som v roku 1983 odišiel do Ríma. Učil som sa taliansky a v Collegium Russicum som sedel na obede za jedným stolom s pátrom Petrom Hansom Kolvenbachom SJ, ktorý sa čoskoro stal generálom spoločnosti jezuitov. Chodil som s ním na východné liturgie. Hoci bol Holanďan, duchom bol na východe. V Russicu som získal niektoré poznatky od jezuitov pracujúcich pre východný obrad.

● **U jezuitov ste teda neštudovali iba jazyk?**

Nie, samozrejme, že nie. V Neapole mali filozofiu a teológiu spolu, ja som študoval filozofiu, aj som ju kompletne skončil. Neapol je nádherné mesto, síce pôsobí chaoticky, ale tá mentalita ľudí je veľmi priťažlivá. Tam som prežil najkrajšie obdobie môjho života. To bolo jediné miesto, kde ma prijali takého, aký som a nedali mi nikdy pocítiť, že som emigrant. Rakúski jezuiti mi medzitým vybavovali pas a pred Vianocami 1985 som aj vycestoval, hoci som do Kanady nechcel ísť.

● **Prečo?**

Na začiatku noviciátu som bol dva mesiace v Kanade, kde najmladší jezuita mal 65 rokov. Reku, čo tam budem robiť. Slovenský provinciál páter Jozef Javorka SJ však rozhodol, tak som šiel najprv do Cambridgu a potom do Ontaria. Jezuiti majú taký systém, že po filozofii sa nejde hneď na teológiu, ale do praxe. Po slovenskej praxi medzi emigrantmi ma kanadskí jezuiti poslali do St. John's, Newfoundland na Gonzaga Signor High School učiť náboženstvo.

● **To je príjemnejšie než robiť špinavú robotu v nemocnici?**

Ako sa to vezme. Angličtinu som ešte nemal dobrú, veď medzi Slovákami v Kanade som anglicky nehovoril. Navyše študenti, ale aj učitelia používali gealic dialekt, ktorému som nerozumel. Riaditeľ, pôvodom Talian, mi pomáhal, lebo vedel, že by som to sám fažko zvládol. Nielen čo sa týka jazyka, ale najmä disciplína študentov bola katastrofálna. Písať na tabuľu? Nemožné. Len čo som sa otočil k tabuli, už vyvádzali. Hádzali papieriky, bavili sa. Musel som používať overhead projector. Raz som na chvíľu vybehol z triedy a za ten čas vyhodili lavicu von oknom. Po roku som povedal, toto tu nie je pre mňa, nie som policajť.

● **Akú vekovú kategóriu ste učili?**

Od šesnásť do devätnásť rokov. Najhoršie bolo, že učitelia tam vlastne katechizmus ani neučili. Robili všelijaké kvízy a videl som tam otázku: Aký depilátor používa tvoja mama? A to na hodine náboženstva! Vrátil som sa teda späť do Toronta, tentoraz do komunity pre Social Faith and Justice, ktorá sa starala o utečencov z južnej a strednej Ameriky, ľavičari. Zjednodušene - teológia oslobodenia. Bolo takmer nemožné im vysvetliť pojem komunizmus. Boli presvedčení, že my vo východnom bloku sme žili v sociálnom realizme a komunizmus vraj budujú oni. Tam bol predstaveným Michael Czerny SJ. Bývali sme vedľa seba. Michael mi navrhol, aby som sa špecializoval na pastoráciu v nemocniciach. Vybavili mi chaplaincy course - Clinical Pastoral Education Program (CPE). Mal to byť trojstupňový kurz, jeden stupeň trvá tri mesiace, takže skoro celý rok. Kurz je zameraný na to, aby sa človek vedel priblížiť a komunikovať najmä so zomierajúcimi pacientmi. Kurz viedol predseda

kanadskej psychologickej spoločnosti, ktorý zároveň bol aj kňazom. Mali tak prepracované metódy, že dokázali zmeniť individualitu človeka. Išlo to tak ďaleko, že som si povedal stop, toto už nie som ja. Rozprával som sa o tom s mojím predstaveným Michaelom Czernym SJ, že sa cítim úplne mimo a povedal som mu, že ďalej nemôžem, oni zo mňa nikdy neurobia Anglosasa. Totiž všetci v skupine boli Anglosasi. Kurz som prerušil a dva týždne som sa zotavoval na dovolenke v New Yorku. V Kanade som spoznal, že mentálny svet Anglosasov je celkom odlišný od sveta Slovanov. To mi odvtedy zostalo a na Anglosasov si dávam poriadny pozor.

● **Kde vás zastihol rok 1989?**

V Kanade. Raz mi otec v noci z parlamentu v Prahe zavolať, aby som sa vrátil. Mal som už v Toronte byt i zamestnanie. Pracoval som pre Japan Camera Corporation a dva roky navštevoval externé štúdium profesionálnej fotografie na Ryerson University. Otec bol vtedy poslancom federálneho parlamentu. Zavolať mi aj provinciál Félix Litva SJ a pýtal sa ma, čo s teológiou? V tom čase som mal päť rokov magistéria po skončení filozofie, čo normálne býva dva roky. Navrhoval mi štúdium teológie v Ríme, ale už bolo neskoro. Mal som zakúpenú letenku do Viedne a povedal som mu, že idem na Slovensko pozrieť po desiatich rokoch rodinu a tam u jezuitov si to dám do poriadku.

● **Ale nedali, keďže ste sa oženili?**

Nie nedal, v Kanade som sa cítil veľmi osamelý a tam som sa zblížil s Kazukou, s ktorou sme už 33 rokov manželia. Kazuko je Japonka, s ktorou som sa zoznámil v Metro Toronto Language School. Predtým veľmi dlhý čas pracovala na ministerstve školstva v Tokiu. Bola pokrstená v St. John's na Newfoundland a na krst ju pripravoval môj bývalý spolužiak z Neapola. Z môjho bývalého superiora z Kanady Michaela Czerneho SJ sa stal v roku 2019 kardinál. V roku 1988 navštívil mojich rodičov v Dubnici.

Od roku 2000 žijem v Rakúsku, kam som prakticky znovu emigroval po znehožnení dokončím externé štúdium teológie na Slovensku, a to napriek odporúčaniu kardinála Jána Chryzostoma Korca a biskupa Dominika Hrušovského. V roku 2008 som do Rakúska dotiahol celú rodinu, manželku a dve deti. Život ma presvedčil, že s každým človekom má Boh nejaký plán. Hoci som sa oženil, mám dobrú manželku, dodnes sa snažím žiť v rodine čiastočne aj jezuitskú spiritualitu. To zostáva natrvalo, tak ako aj niektoré priateľstvá zo starých čias.

Eva Zelenayová

Nastolenie neobmedzenej komunistickej moci v Česko-Slovensku

K výročiu februára 1948

V tomto mesiaci si pripomínáme 76. výročie udalostí februára 1948, ktoré boli zavŕšením vývoja v rokoch 1945 – 1948. V tomto období sa z mnohých hľadísk postavili základy režimu, ktorý pretrval v Česko-Slovensku až do roku 1989. V prvých povojnových rokoch sa sformoval systém Národného frontu s dominantnou komunistickou stranou. Bežnou súčasťou života sa stali politické perzekúcie a súdne procesy. Vznikla komunistami ovládaná Štátna bezpečnosť. Medzinárodnopoliticky sa štát orientoval na Stalinov Sovietsky zväz, ktorý vážne zasahoval aj do vnútorného vývoja krajiny. V ekonomickej oblasti sa začal vytvárať model založený na prevahe štátneho sektora, ktorý zavrhol súkromné vlastníctvo väčšej výmery pôdy i trhové princípy, a bol usmerňovaný centrálnym plánovaním. Toto všetko sa odohralo ešte pred februárom 1948.

Na Slovensku mal februárový prevrat svoju predohru o niekoľko mesiacov skôr. V roku 1947 zažilo Slovensko horúcu jeseň. Nielenže vtedy kulminoval boj slovenských komunistov proti politikom Demokratickej strany, ale zároveň sa Slovensko stalo pre komunistickú stranu akýmsi cvičiskom, na ktorom si odskúšala svoje sily a pripravila sa tak na prevzatie moci v celoštátnom rozsahu. Dôležitú úlohu zohrali bezpečnostné zložky, ktoré boli pod jej kontrolou. Povereníctvo vnútra, na čele ktorého stál formálne nezávislý, avšak s komunistami spolupracujúci povereník Mikuláš Ferjenčík, informovalo v polovici septembra 1947 o odhalení „protištátneho sprisahania“.

Koniec sna o Slovensku

Na základe vykonštruovaného prepojenia medzi politickou emigráciou usilujúcou sa o samostatné Slovensko a politikmi Demokratickej strany sa medzi stovkami zadržaných „sprisahancov“ ocitli aj poprední demokrati ako Miloš Bugár či Ján Kempný. Na konci októbra 1947 zrealizovali komunisti v rámci svojej jesennej ofenzívy radikálny politický krok – predseda Zboru povereníkov Gustáv Husák, štyria komunistickí povereníci a Mikuláš Ferjenčík podali demisiu a vyvolali tak slovenskú „vládnú krízu“. Tá trvala do druhej polovice novembra a skončila sa dohodou, znamenajúcou oslabenie rivalov. Demokratická strana sa vzdala Aprílovej dohody, ktorou sa na jar 1946 uzavrelo politické spojenectvo medzi touto stranou a slovenským katolicizmom. Vzda sa i väčšina v rekonštruovanom Zbore povereníkov, kde jej ostali namiesto deviatich už len šiesti členovia.

Bolo len otázkou času, kedy komunisti uskutočnia v celoštátnom meradle také kroky, ktorými sa premenia z najsilnejšieho vládnuceho politického zoskupenia na jedinú. Monopolizácia ich moci mala všetky vnútropolitické i zahraničnopolitické predpoklady na úspešnú realizáciu. Rozhodujúci moment prišiel vo februári 1948. Nekomunistické strany

okrem sociálnych demokratov (t. j. národní socialisti, ľudovci a demokrati) sa v napätej politickej situácii rozhodli pre zúfalý krok – 20. februára 1948 podali ich dvanásť ministri demisiu. Hra vabank, založená na predpoklade, že ich prezident Edvard Beneš podporí a vládna kríza vyústi do posilnenia ich postavenia, nekomunistickým stranám nevyšla. Komunisti, dlhodobo sa pripravujúci na najrôznejšie alternatívy vývoja, dosiahli v nasledujúcich niekoľkých dramatických dňoch kombináciou viacerých krokov (politickými prostriedkami, využitím más i bezpečnostnými zákrokmi) definitívny obrat vo svoj prospech. Edvard Beneš napokon 25. februára 1948 demisiu ministrov prijal a vymenoval nových členov vlády podľa predstáv komunistov. S koncom vládnej krízy sa tak začala nová etapa – neobmedzená vláda komunistickej strany.

Trvala vyše štyridsať rokov

Februárové udalosti sa začali vládnu krízou, a tak rozhodujúcim znakom ich zavŕšenia bola rekonštrukcia vlády. V novom kabinete Klementa Gottwalda z 25. februára 1948 mali komunisti dvanásť ministrov, teda polovicu jeho členov. O rýchle prevzatie moci v slovenskom výkonnom orgáne – Zbore povereníkov – sa počas februárovej krízy postaral jeho predseda Gustáv Husák, a to ešte razantnejšie než na centrálnej úrovni. Na zákonnosť svojho postupu príliš nedbal. Vyhlásil, že demisia ministrov za Demokratickú stranu v ústrednej vláde znamená zároveň aj demisiu povereníkov za túto stranu a už 23. februára 1948 ich rezorty rozdelil medzi povereníkov za ostatné strany. S použitím sily sa toto vytlačenie demokratov z exekutívy napriek odporu strany hneď aj zrealizovalo. Nový Zbor povereníkov, ktorý viedol opäť Gustáv Husák, sa vytvoril po zavŕšení prevratu, 6. marca 1948, a to čisto pod taktovkou komunistov. Nekomunisti v ňom nemali ani tretinu zástupcov. Tí, ktorí sa v zbore ocitli, boli ochotní plne sa podieľať na novom smerovaní krajiny.

Dianie vo februári 1948 napriek svojej dramatickosti nevyznievalo navonok ako mimoriadne revolučný moment. Naďalej ostávali pri moci štátne orgány, ktoré sa vytvorili pred rokom 1948. Na čele štátu ostal ten istý prezident – Edvard Beneš, rozhodovala vláda vedená tým istým premiérom – Klementom Gottwaldom a zákonodarnú moc vykonával parlament zvolený ešte v roku 1946. Pokračoval systém Národného frontu a okrem komunistickej existovali aj ďalšie politické strany. Štát sa naďalej hlásil k ľudovej demokracii. Nastolenie neobmedzenej komunistickej moci v Česko-Slovensku tak prišlo ako vyvrcholenie súvislého procesu z rokov 1945 – 1948. Jeho ďalšími dôsledkami boli pokračujúce postupné zmeny v spoločnosti, ktorými sa na konci štyridsiatych a v prvej polovici päťdesiatych rokov v plnej miere dobudoval na Slovensku ako súčasť Česko-Slovenska totalitný systém.

Ivan A. Petránský

Obetavý život pátra Michala Petráša SJ

V edícii SVEDECTVO VIERY vydal prof. Ladislav Csontos SJ, ďalšiu zo série kníh prenasledovanej Cirkvi: *Horieť a zapaľovať Obetavý život pátra Michala Petráša*.

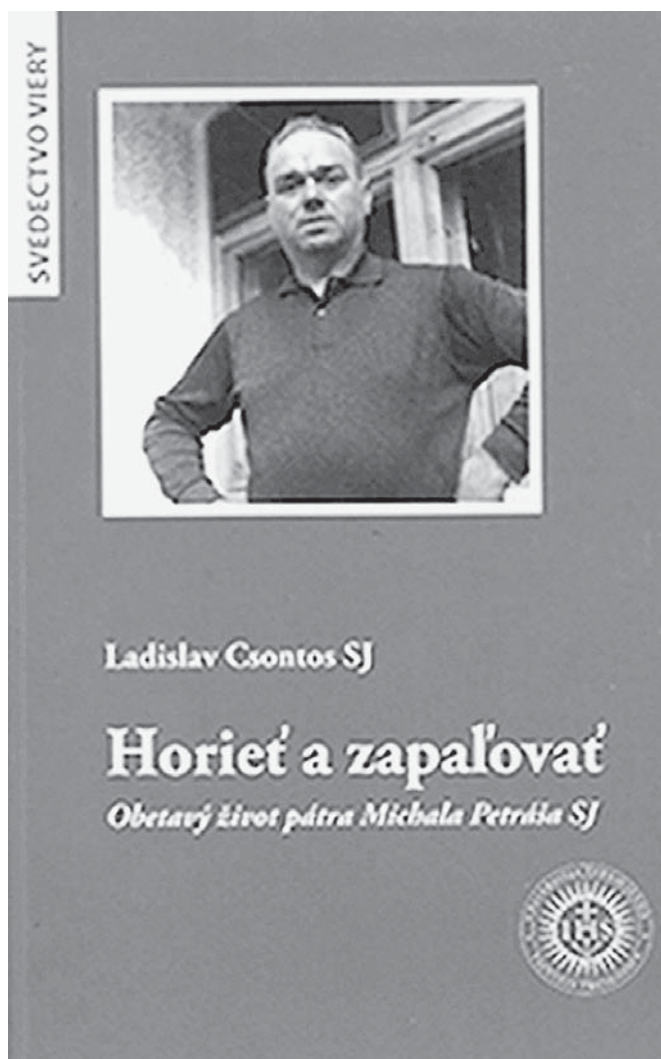
Kniha má tri kapitoly: 1. *Pôvod. Štúdiá a rehoľné povolanie Michala Petráša (1917 – 1950)*. Páter Michal Petráš sa narodil 26. 9. 1917 v Pobedime. V roku 1935 vstúpil k jezuitom do Spoločnosti Ježišovej. Po dvojročnom noviciáte v Ružomberku dokončil stredoškolské štúdiá maturitnou skúškou. Filozofiu študoval v Benešove pri Prahe (1940 – 1942). Rok bol na magisterke v Levoči, kde na gymnáziu ako pomocný učiteľ vyučoval latinčinu, dejepis, matematiku a rysovanie. Druhý rok bol magistrom v tamojšom malom seminári. Tejto práci sa venoval celým srdcom a objavil v sebe talent pracovať s mladými ľuďmi, ktorí si ho veľmi obľúbili.

V rokoch 1944 – 1946 študoval teológiu v Banskej Bystrici, Bratislave a Ružomberku, napokon od roku 1946 v Ríme, kde bol 26. júla 1947 vysvätený za kňaza. V roku 1948/49 vykonal tretiu probáciu v Paray-le-Monial vo Francúzsku. Napriek tomu, že ho spolubratia v zahraničí odrádzali sa v roku 1949 vrátil do vlasti. Stal sa ministrom Domu v Ružomberku a pomáhal v pastoračnej práci predovšetkým vo Vlkolínci a v Mariánskej kongregácii mládeže.

V 2. kapitole *Od Barbarskej noci do politického odmeku v roku 1968*, autor približuje kruté a neľudské prenasledovanie Cirkvi totalitnou mocou. P. Petráš SJ bol v noci z 13. na 14. apríla 1950 spolu so spolubratmi prevezený do koncentračného kláštora v Jasove a o desať dní do Podolíncu. Odtiaľ sa mu podarilo na jar roku 1951 utiecť, ale pri pokuse dostať sa do slobodného sveta bol 18. mája 1951 uväznený. Vo vyšetrovacej väzbe bol fyzicky a psychicky mučený. Bol umiestnený v malej cele, kde si nemohol ani sadnúť ani ľahnúť, musel iba stáť a stále mu nad hlavou svietilo svetlo. Keď už nevládal stáť a spadol, dozorca ho krikom znova prinútil stáť celý deň i noc. Odsúdený bol za vlastizradu na desať rokov väzenia. Prešiel najťažšími väzeniami - Leopoldov, Mírov, Valdice - odkiaľ bol v roku 1960 prepustený na amnestiu.

Jeho spoluväzeň Viliam Mitošínska opisuje krásu jeho kresťanskej osobnosti: Veselým humorom čelil všetkým obmedzeným diktátorským chůtkam a urážkam dozorcov. Vedel, že zlo sa zlom nedá premôcť. Spolu s ostatnými sa rád posilňoval spevom duchovných piesní. Posilňoval seba i iných vo viere, lebo pravda je mocnejšia ako lož, láska účinnejšia ako nenávisť a dobro trvanlivejšie, ako zlo. Aj vo väzení pastoračne pôsobil. Z neho sa vrátil posilnený vo viere, duševne slobodný, plný lásky k blížnemu. Vrátil so do rodiska a napokon sa zamestnal ako žeriavnik na stavbách v Novom Meste nad Váhom.

V 3. kapitole: *Vo verejnej a poloverejnej situácii*, autor knihy približuje novú situáciu. Roku 1968 dostal

P. Michal Petráš SJ štátny súhlas a pôsobil v Charitnom domove v Piešťanoch, pôvodne jezuitskom dome. Aj po vyše päťdesiatich rokoch si na neho v Piešťanoch spomínajú ako na veľmi ľudského. Mal pútavé kázne a raz v týždni po sv. omši odpovedal na otázky veriacich. Mladí pri ňom cítili istotu, že je to človek, ktorý im rozumie a má pre nich čas. Dokázal pochopiť ich problémy.

Už v roku 1971 mu preto odobrali štátny súhlas a on sa utiahol do Ružomberka, kde ho ubytovala rodina Surových a pomohla zamestnať sa na Povodí Váhu. Pri ceste autom od lekára v Liptovskom Mikuláši 7. decembra 1973 páter Michal Petráš mal dopravnú nehodu, pri ktorej zahynul. Zrazilo ho veľké nákladné auto Tatra 138 v jeho osobnom aute Fiat 600. Zomrel v povesti svätosti ako ten čo horel radostnou láskou k Bohu a k blížnym, ktorou aj iných zapaľoval. Pochovali ho na mestskom cintoríne v Ružomberku do hrobky jezuitov.

Mnohí túžia, aby P. Michal Petráš SJ za svoju vernosť Kristovi a Cirkvi, ktorú dokázal v časoch krutého prenasledovania, bol navrhnutý na blahorečenie.

P. Ján Ďurica SJ

STALO SA

1. februára 1912 sa v Jablonove narodil **Ján HUTYRA** CM. Zomrel v roku 1978 v Brne, kde je aj pochovaný. Po maturite v roku 1931 začal teologické štúdiá v Kňazskom seminári v Spišskej Kapitule. V druhom ročníku ochorel na tuberkulózu. Po uzdravení vstúpil do Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul (lazaristi). Za kňaza ho vysvätili 19. júla 1936. Určili ho za duchovného otca vysokoškolskej mládeže. Dňa 26. júna 1942 ho vymenovali za vicevizitátora Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, ako aj za riaditeľa Spoločnosti dcér kresťanskej lásky pre celé Slovensko. V lete 1947 sa zúčastnil na generálnom zhromaždení Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul v Paríži. Vzápätí navštívil Rím a tu sa stretol aj s Karolom Sidorom. Keď sa 23.9.1947 vrátil do Ladiec, polícia ho odviezla do Bratislavy, kde ho vyšetrovali a mučili. Po ďalšej strastiplnej ceste sa znova dostal do väzenia. Na slobodu sa dostal až v auguste 1965. Koncom januára 1978 ešte prijal mladé sestry a zakrátko v brnianskej nemocnici zomrel.

1. februára 1952 Povereníctvo vnútra (Jozef Lietavec) v rámci tzv. Akcie B uskutočnilo násilné vysťahovanie „politicky nespoľahlivých občanov“ z väčších miest na vidiek. Tak napríklad z Bratislavy, kde predsedníctvo ÚV KSS schválilo na vysťahovanie 743 rodín, bolo efektívne vysťahovaných 678 rodín, z Martina 136 rodín, z Komárna 160 rodín. V Nitre vysťahovaním postihnutých rodín získali 960 voľných bytov. Táto akcia sa konala aj v iných väčších mestách a trvala až do septembra 1953.

2. februára 1849 sa vo Výšnom Kubíne narodil **Pavol Országh Hviezdoslav**.

2. februára 1969 bol uverejnený list Pavla VI. Antiquae nobilitatis decora o sv. Cyrilovi a Metodovi.

2. februára 1928 vstúpila do platnosti zmluva medzi ČSR a Svätou stolicou – Modus vivendi

4. februára 1987 Predsedníctvo ÚV KSČ odmietlo návrh na prehodnotenie udalostí z roku 1968 a následného obdobia normalizácie.

5. februára 1862 sa v srbskom Petrovci narodil **Ján Kvačala**. Bol slovenským pedagógom, osvetovým pracovníkom, svetovým komeniológom, cirkevným historikom a evanjelickým farárom. Zomrel v roku 1934 vo Viedni. Pochovaný je v Bratislave.

6. februára 1990 pápež **Ján Pavol II.** vymenoval tajne vysväteného biskupa **Jána Chryzostoma Korca** za sídelného biskupa v Nitre.

6. februára 1919 sa narodil **Ján Dekán**, slovenský archeológ a historik, umenovedec, vysokoškolský pedagóg, spisovateľ a publicista. V rokoch 1951-1956 viedol archeologický výskum na Devíne a v Rusovciach.

13. februára 1921 sa konala vysviacka troch rk. biskupov **M. Blahu**, **K. Kmetka** a **J. Vojtaššáka**.

14. februára 869 zomrel v Ríme sv. **Konštantín-Cyril Filozof**. Pochovaný je v rímskej Bazilike sv. Klementa. Narodil sa v roku 827 v Solúni (Grécko).

14. februára 2008 boli založené Bratislavská arcidiecéza a Žilinská diecéza.

17. februára 1864 v Tajove sa narodil **Jozef Murgaš**, rímskokatolícky kňaz, maliar, slovenský vynálezca, priekopník bezdrôtovej telekomunikácie. Angažoval sa v USA pri vytvorení spoločného štátu Slovákov a Čechov. Bol jedným zo signatárov Pittsburskej dohody, medzi americkými Slovákami zorganizoval zbierku s výťažkom jeden milión dolárov na základný valutový fond Č-SR. V roku 1920 sa vrátil na Slovensko, ale úrady mu neumožnili učiť elektrotechniku na niektorej zo škôl. Vrátil sa späť do USA.

17. februára 1899 sa na Orave v Klíne narodil **František Skyčák**. Bol synom podnikateľa a politika, ktorý sa v roku 1902 podieľal na založení banky v Námestove a stal sa poslancom Uhorského snemu. Mladý František sa rozhodol pre kňazskú dráhu. Teológiu študoval na Spišskej Kapitule, v Pešti a Prahe. Stal sa rektorom spišskokapitulského kňazského seminára. 17. februára 1951 vykonal trest smrti porazom na odsúdených Pavlovi Kalinajovi a Bernardovi Jaškovi. Ich správy mali pomôcť sledovaným kňazom k väčšej opatrnosti. Bernard Jaško a spol. bol od nástupu komunistického režimu najväčším vykonštruovaným procesom, v ktorom boli súdení príslušníci Zboru národnej bezpečnosti. Prokurátor v ňom obžaloval 22 obvinených. Tento proces je svedectvom o dvoch justičných vraždách, ktoré slúžili ako odstrašujúci príklad pre štátne bezpečnostné zložky.

19. februára 1908 zomrel **Andrej Kmeť**, významný slovenský národovec, archeológ, geológ, mineralóg, paleontológ, historik, botanik a etnograf. Andrej Kmeť bol bezpochyby jedným z posledných významných polyhistorov svojej doby.

20. februára 1951 boli popravení bývalí študenti trenčianskeho gymnázia a organizátori Bielej légie **Anton Tunega**, **Albert Púčík** a **Eudard Tesár**. Rodinám dovolili pochovať ich na Martinskom cintoríne v Bratislave, ale na hroboch nesmeli byť mená.

21. februára 1888 zomrel **Jozef Miloslav Hurban**, prvý predseda Slovenskej národnej rady, slovenský spisovateľ, novinár, politik a organizátor kultúrneho života slovenského národného hnutia, evanjelický kňaz a vedúca osobnosť slovenského povstania 1848 – 1849.

21. februára 1948 Predsedníctvo ÚV KSČ vydalo uznesenie o ozbrojení partizánov a robotníkov a o vytvorení „ľudových milícií“.

21. februára 1997 bol založený gk. Košický apoštolský exarchát, od roku 2008 Košická eparchia. Prvý exarcha: bp. **Milan Chautur** CSSr.

22. februára 1949 si pripomínáme výročie od prepadnutia a likvidácie Baziliánskeho kláštora v Prešove.

22. februára 1987 zomrel v New Yorku **Andy Warhol**, americký maliar, grafik, filmový tvorca a vedúca osobnosť amerického hnutia pop artu. Narodil sa ako Andrew Warhola 6. augusta 1928 v Pittsburghu v Pensylvánii. Rodičia Andyho Warhola boli imigranti rusínskej národnosti pochádzajúci z obce Miková na Slovensku.

23. februára 1949 Národné zhromaždenie schválilo zákon o jednotných roľníckych družstvách (JRD) podľa vzoru sovietskych kolchozov. Na jeho základe sa potom uskutočnila násilná likvidácia súkromných majetkov drobných vlastníkov pôdy.

24. februára 1887 sa začali deportácie slovenských detí na maďarské krajie.

24. februára 1928 sa narodil **Viliam Turčány**, slovenský básnik, prekladateľ, spisovateľ a literárny vedec. Do modernej slovenčiny prebásnil Proglas, prekladal najmä antickú a taliansku renesančnú literatúru.

24. februára 1948 v Bratislave vznikol Akčný výbor hlavného mesta Slovenska pod vedením pplk. Dr. Antona Rašu.

26. februára 1657 bola založená Košická univerzita. Prvý rektor: **Martin Palkovič**.

26. februára 1990 prezident Václav Havel podpísal v Moskve dohodu o stiahnutí sovietskych vojsk z územia Česko-Slovenska. Išlo o likvidovanie „dočasnej“ vojenskej okupácie z 21. augusta 1968.

27. februára 1812 sa v Hornej Lehote narodil **Samo Chalupka**. Bol slovenský romantický básnik a evanjelický kňaz, mladší brat Jána Chalupku. Autor básne Mor ho! Zomrel v roku 1883.

27. februára 1902 sa v Ružomberku narodil **Ludovít Fulla**, slovenský maliar, grafik, ilustrátor, scénograf a výtvarný pedagóg. Je považovaný za jedného zo zakladateľov moderného maliarstva a grafiky na Slovensku. Inšpiroval ho najmä slovenský folklór. Fullove tapisérie sú považované za základné diela tohto umenia na Slovensku.

27. februára 1946 česko-slovenská a maďarská vláda uzavreli dohodu o výmene maďarského obyvateľstva zo Slovenska za slovenské obyvateľstvo z Maďarska. V rámci tejto dohody sa z Maďarska dobrovoľne prihlásilo asi 70 000 osôb, ktoré sa presťahovali na Slovensko („reslovakizácia“), zatiaľ čo do Maďarska bolo vysťahovaných asi 90 000 slovenských občanov maďarskej národnosti. Do 1. decembra 1948 o reslovakizáciu požiadalo asi 350 000 osôb.

28. februára 1948 bola založená Slovenská národná galéria.

29. februára 1992 sa v Prešove konala biskupská vysviacka bp. **Milana Chautura**.

PRIPOMÍNAME SI

Vo februári si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

45 rokov

Zuzana Záhorová, Bziny Lazy
26.2.1979

60 rokov

Ján Glaus, Viničné 7.2.1964

70 rokov

Zuzana Šinkovičová, Nitra 10.2.1954
Ing. Mária Hatalová, Bratislava
12.2.1954

82 rokov

Margita Zimanová, Lovča 9.2.1942

84 rokov

Bernardína Minarovičová, Šenkvice
5.2.1940
MUDr. Gábor Csomó, Lučenec
9.2.1940

85 rokov

Jozef Antal, Pozdišovce 14.2.1939
Anna Matovičová, Čadca 15.2.1939
Janka Tamaškovičová,
Ivanka pri Dunaji 15.2.1939

Mária Brichtová, Bratislava 16.2.1939
Štefánia Šaturová, Bratislava
18.2.1939
Alfréd Klussay, Svätá Mária
27.2.1939

87 rokov

Júlia Čauderová, Žiar nad Hronom
2.2.1937

90 rokov

Helena Hošťáková, Dobrá 2.2.0934
Valéria Hrnčariková, Hlohovec
6.2.1934

94 rokov

Magda Peštová, Nitra 4.2.1930

95 rokov

Alžbeta Michalovičová,
Dviacka Nová Ves 16.2.1929

*Jubilantom
úprimne blahozeláme*

● Predsedníčka RO PV ZPKO v Nitre Alžbeta Loudová pri hrobe **Martina Hagaru** v Bojniciach. Bol významným funkcionárom PV ZPKO a politickým väzňom 50. rokov. Bol tiež jedným z posledných členov ilegálneho slovenského skautingu. Zomrel 11. júna 2020.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Bývalý minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort už nebude viac financovať náš časopis Svedectvo a radikálne znížil našej organizácii výšku štátnej dotácie. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciam na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časo-

pisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok **na číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, alebo sa kontaktujte na tel. čísle: 02-52 63 81 56.**

Darcom úprimne ďakujeme
Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

PRISPELI NA SVEDECTVO

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
Michal Malatinský, Bratislava 10 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 20 EUR
Elena Šebová, Bratislava 20 EUR
Mons. Jozef Krištof, Bratislava 30 EUR
Ing. Miroslav Bulko, Trenčín 30 EUR
Doc. Ivan Mrva, Bratislava 100 EUR
Prof. Milan S. Ďurica, Bratislava 100 EUR
Ľubomíra Praženková, Bratislava 20 EUR
Juraj Koperdák 50 EUR
Mária Šilhavá, Bratislava 10 EUR
Dr. Pavol Holeštiak, Čadca 30 EUR
Karol Pribiš, Borský Sv. Jur 10 EUR
Mgr. Agnesa Žifčáková, Domaňovce 20 EUR
Eva Kucharovičová, Trenčín 40 EUR
Tomáš Macák, Bratislava 24 EUR
Ing. Gabriel Smatana, Bratislava 20 EUR
Valéria Kraushuberová 30 EUR
Terézia Holecová, Šenkvice 5 EUR
Miroslav Štúrik, Košecké Rovné 60 EUR
MUDr. Štefan Valkovič, Zlaté Moravce 100 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 59 rokov zomrel **Marek IHNÁT**, syn politického väzňa Jána Ihnáta. Rozlúčka so zosnulým sa konala 29. decembra 2023 v Košiciach. Úprimnú sústrasť a slová útechy do duše mamke a dcérke zosnulého od nebeského Otca vyprosuje RP PV ZPKO v Košiciach.

Na rozlúčke vo vianočnom čase sa zúčastnili len najbližší.

Čeť jeho pamiatke!

PRIPOMÍNAME

Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovolia do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

1 Rt 931/91-5

Toto rozhodnutie

je právoplatné a vykonateľné

dňa 13. 11. 1991

U z n e s e n i e

Okresný súd v Pov. Bystrici

dňa 16. 11. 1991

Okresný súd v Považskej Bystrici rozhodl na neverejnom zasadnutí konanom dňa 13.11.1991 v rehabilitačnej veci odsúdeného Karola Polanského

t a k t o :

Karol POLANSKÝ, nar. 3.4.1958 v Zremnici, okr. Žiar nad Hronom, naposledy bytom Nová Dubnica, okr. Pov. Bystrica, ktorý bol právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Pov. Bystrici zo dňa 18.6.1981, spis. zn. 4 T 408/81 v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29.7.1981, spis. zn. 5 To 394/81, uznaný za vinného z tr. činu opustenia republiky podľa § 109 ods. 2 Tr. zák. a odsúdený na trest odňatia slobody 1 rok nepoemienečne, ktorý mu bol amnestiou prezidenta republiky zo dňa 27.10.1988 odpustený

je účastný súdnej rehabilitácie,

pretože podľa § 2 ods. 1 pís. d/ Zák. 119/90 Zb. o súdnej rehabilitácii bolo zo zákona zrušené uvedené odsudzujúce súdne rozhodnutie. Zrušujú sa tiež všetky ďalšie nadväzujúce rozhodnutia a to dňom ich vydania.

Podľa § 2 ods. 2 Zák. 119/90 Zb. sa tr. stíhanie Karola Polanského pre tr. čin podľa § 109 ods. 2 Tr. zák. z a s t a v u j e.

O d ō v o d n e n i e :

Súd zistil, že sú splnené všetky podmienky pre použitie zákona o súdnej rehabilitácii, preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku.

Po právoplatnosti tohto rozhodnutia si nárok na odškodnenie v zmysle §§ 23 a nasl. z. č. 119/90 Zb. môžete uplatniť na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky v Bratislave.

P o u č e n i e :. Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Považskej Bystrici dňa 13. novembra 1991

Za správnosť vyhotovenia: _____

JUDr. Juraj EHN